

I #*@! hate it when people swear!

Unge og ældres ubevidste holdninger til bandeord

Amalie Staggemeier

Introduktion

Man møder ofte forestillingen om at bandeordenes provokerende betydninger er blevet udvandede hos unge og at de bruger dem i flæng i hverdags sproget, mens de ældre tager anstød og ser de unges sprog som stødende. Men hvordan påvirker brugen af bandeord egentlig henholdsvis unge og ældres indtryk af taleren? Dette spørgsmål kan en undersøgelse som den der vil blive beskrevet i det følgende hjælpe med at afdække.

Baggrund

Marianne Rathje og Daisy S. Grann undersøgte i 2011 unge og ældres holdninger til en række ord der traditionelt anses for at være bandeord (Rathje og Grann, 2011). De 844 informanter, hvoraf 63% var 13-14 år og 37% mellem 63 og 69, skulle tage stilling til om de anså en række ord som *pis*, *pokkers*, *fandens*, *fuck* og *sgu* for at være bandeord. De fik følgende resultat:

Udtryk	Unge	Ældre
Fuck	93%	64%
Kraftedeme	73%	89%
For fanden	66%	89%
Pis	54%	51%
Sgu	47%	69%
For pokker	12%	10%
For søren	4%	6%
Gud	3%	11%
Vorherre bevares	2%	8%
Du godeste	1%	3%

Hermed påviste Rathje og Grann at de ældre i højere grad end unge kategoriserer ord som bandeord. Undersøgelsen har dog den svaghed, at det er en undersøgelse af informanternes bevidste holdning i og med de er bevidste om undersøgelsens formål. Det er meget sandsynligt at der er forskel på informanternes bevidste og ubevidste holdninger. Fx kan man angive at sgu er et bandeord fordi man ved at det ofte regnes for et sådant, selvom man ikke ville opfatte det som et bandeord i almindelig tale. Derudover fortæller undersøgelsen heller ikke noget om om informanterne opfatter de ord de kategoriserer som bandeord negativt eller ej.

Metode

Jeg vil med denne undersøgelse bygge videre på Rathje og Granns resultater fra 2011, men har som mål at afsække unge og ældres ubevidste holdninger til bandeord. Jeg vil gøre dette ved hjælp af en matched guise test.

For at gøre mine resultater sammenlignelige med Rathje og Granns må jeg nødvendigvis bruge en tilsvarende gruppe informanter, dvs unge mellem 13 og 14 år hvoraf fordelingen af piger og drenge skal være 50-50 og ældre mellem 63 og 69 hvoraf omkring 80 procent skal være kvinder. Dette vil forhindre fejlkilder ved sammenligningen af de to undersøgelser. Oplagte steder at finde informanterne vil være på skoler og plejehjem for at undgå kun at få informanter fra én social gruppe. Dette kunne fx ske hvis alle informanter blev fundet inden for den samme forening.

Mit data vil være offentligt og manipuleret (Johnstone,), i det jeg ikke blot observerer informanterne og deres reaktion på brug af bandeord. Dette kunne være en god måde at afdække informanternes underbevidste holdninger, men det ville blive et større projekt, idet det ville tage længere tid både at indsamle og analysere data samt være sværere at finde villige informanter. I stedet vil jeg opstille et spørgeskema som informanterne skal udfylde efter at have fået afspillet bidder af tale med forskellig brug af bandeord.

For at komme frem til de underbevidste sprogholdninger vil jeg opstille min spørgeskemaundersøgelse som en matched guise-test. Denne metode er meget brugt til at undersøge sprogholdninger til accenter og dialekter, og jeg mener at den også vil kunne anvendes på bandeord. Fordelen ved testen er at informanterne ikke er klar over det præcise formål med undersøgelsen og jeg vil derfor få informanternes umiddelbare indtryk og i bedste fald uden påvirkning af hvad informanten har "lært" er rigtigt og forkert.

Undersøgelsen foregår ved at informanterne lytter til forskellige talebidder af 2 minutters varighed. Der bruges to eller 3 forskellige personer, som hver indtaler en lille historie både med og uden bandeord. Ved at bruge samme stemme til to forskellige optagelser kan man udelukke andre variable som tonefald, toneleje mm. som ellers kunne påvirke indtrykket af taleren.

Historierne skal handle om en hverdagsoplevelse som personen er følelsesmæssigt involveret i for at brugen af bandeord virker naturlig. Den skal samtidig være moralsk neutral så testpersonerne kun vurderer taleren ud fra dennes stemme og ikke selve historien.

For at få så nuancerede resultater som muligt udformes spørgeskemaet kvalitativt, så informanterne selv skal hæfte 3 adjektiver på stemmen de hører og ikke blot krydse af om de finder den sympatisk eller ej.

Udfordringer

Ved matched guise-undersøgelser er der altid en risiko for at deltagerne opdager ens "dække". Min undersøgelse forudsætter at deltagerne ikke er klar over at de hører den samme stemme flere gange. Dette kræver grundigt arbejde med udformning af optagelserne.

Derudover kræver de kvalitative data et større analysearbejde end et simpelt afkrydsningsskema, fordi jeg efterfølgende selv skal vurdere om deltagerens svar er positive eller negative, og der er en vis risiko for at få misvisende resultater, hvis jeg tolker svarene anderledes end deltagerne mente dem.

Referencer

- Rathje, Marianne og Grann, Daisy S: *Unge og gamle holdninger til bandeord*. 2011. Nyt fra sprognet.
- Johnstone, Barbara: *Qualitative methods in sociolinguistics*. 2000. Oxford University Press

